

2008 жылғы 1 ақпандағы жинақтаушы зейнетақы жүйесінің ағымдағы жағдайы

2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша республикада 14 жинақтаушы зейнетақы қоры (бұдан әрі – қорлар) өз қызметін жүзеге асырды, олардың республика аймақтарында 75 филиалы мен 46 өкілдігі бар. 3 қордың: «Қазақмыс», «Капитал» және «Республика» қорларының филиалдары да, өкілдіктері де жоқ екенін атап өту қажет.

11 заңды тұлғаның қорлардың зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға лицензиясы болды, оның ішінде 6 қор зейнетақы активтерін дербес басқару лицензиясына ие: «МЖЗҚ» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры, «Қазақстан Халық Банкі» АҚ еншілес ұйымы (бұдан әрі - «Қазақстан Халық Банкінің»), «Тұран Әлем Банкі» АҚ еншілес ұйымы «БТА Қазақстан жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ (бұдан әрі - «БТА Қазақстан»), «Капитал» ЖЗҚ - «Банк Центр Кредит» АҚ еншілес ұйымы» АҚ (бұдан әрі – «Капитал»), «Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ және «Отан» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ.

Есепті күнде 11 екінші деңгейдегі банк кастодиандық қызметті жүзеге асыруда. Сонымен бірге, 6 екінші деңгейдегі банк қорларға кастодиандық қызмет көрсетеді: «HSBC Банк Қазақстан» АҚ еншілес банкі, «Банк Центр Кредит» АҚ, «Қазақстан Халық Жинақ Банкі» АҚ, «Тұран Әлем Банкі» АҚ еншілес ұйымы - «Темірбанк» АҚ, «Еуразиялық Банк» АҚ және «АТФ Банкі».

Қорлардың салымшылары (алушылары)

Міндетті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарының (бұдан әрі – шот) саны 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 9 245 027 болды. 2008 жылғы қаңтарда салымшылар (алушылар) шоттарының саны 21 315 (0,23%) ұлғайды.

Ағымдағы жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының ең көп саны 14 қордың 4 қорында болды: «МЖЗҚ» – 26,36%, «Қазақстан Халық Банкі» – 21,31%, «Ұлар Үміт» – 14,83% және «БТА Қазақстан» – 9,52% немесе олардың үлесіне салымшылар (алушылар) шоттарының жалпы санының 72,02% келеді. Қаңтар айында 4 қордың үлесі 0,04 пайыздық тармаққа азайды.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны есепті айда 100-ге (0,24%) өсіп, 2008 жылғы 1 ақпанда жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 819,4 млн. теңгемен 41 004 болды.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттары барлық қорларда болды. 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының ең көп саны мына қорларда болды: «Сенім» – 46,66%, «Капитал» – 17,92%, «Ұлар Үміт» - 14,43% және «Д.А. Қонаев атындағы» - 13,55% немесе осы төрт қордың үлесіне салымшылар шоттарының жалпы санының 92,56% келді. Қаңтар айында 4 қордың үлесі 0,04 пайыздық тармаққа азайды.

Ерікті кәсіби зейнетақы жарналарының салымшылары 2 қорда: «Ұлар Үміт» және «Қазақстан Халық Банкі» қорында болды. Салымшылардың жалпы саны 2008 жылғы 1 ақпанда 3 850 құрады, олардың дербес зейнетақы шоттарында 53,8 млн. теңге болды. Ағымдағы жылдың қаңтар айында салымшылар (алушылар) шоттарының саны 2-ге (0,05%) өсті.

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаттары

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаттары ағымдағы жылдың қаңтар айында 13,3 млрд. теңгеге (1,10%) ұлғайып, 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 1 221,4 млрд. теңгені құрады.

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаттарының өсу қарқыны соңғы 5 жыл ішінде өткен жылдардың тиісті кезеңдерімен салыстырғанда мынадай деректермен сипатталады:

(млрд. теңгемен)

Күні	Жинақталған зейнетақы қаражаттарының сомасы	Өсім	Жинақталған зейнетақы қаражаттарының өсу қарқыны (% -бен)
01.02.2004	369,4	92,6	33,45
01.02.2005	495,3	125,9	34,08
01.02.2006	669,5	174,2	35,17
01.02.2007	930,9	261,4	39,04
01.02.2008	1221,4	290,5	31,21

Көрсетілген кестеден жинақталған зейнетақы қаражаттарының абсолютті өсу барысында олардың өсу қарқыны 2007 жылғы 1 ақпанмен салыстырғанда 2008 жылғы 1 ақпанда 7,83 пайыздық тармаққа төмендегенін көруге болады.

2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша ең көп жинақталған зейнетақы қаражаттары сомасына мынадай қорлардың салымшылары (алушылары) ие болды: жинақталған зейнетақы қаражаттарының жалпы сомасынан «Қазақстан Халық Банкі» – 29,03%, «ҰларҮміт» – 17,38%, «МЖЗҚ» – 16,92%, «БТА Қазақстан» – 10,60% және «ГРАНТУМ» - 6,07%. Жалпы алғанда, осы 5 қорға жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасының 80,00% келді. Есепті айда 5 қордың үлесі 0,07 пайыздық тармаққа төмендеді.

Жинақталған зейнетақы қаражаттарының көлемі бойынша 2004 жылғы наурыздан бастап барлық қорлардың жинақталған зейнетақы қаражаттарының жалпы көлемінің 29%-на ие «Қазақстан Халық Банкі» алдыңғы орынға шыққанын атап өту қажет.

Зейнетақы активтерін инвестициялаудан түскен, салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарына бөлінген «таза» инвестициялық кіріс сомасы (комиссиялық сыйақыны шегергенде) ағымдағы жылдың қаңтар айында 1,9 млрд. теңгеге (0,55%) азайып, 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 337,5 млрд. теңге болды.

«Таза» инвестициялық кірістің өсу қарқыны соңғы 5 жыл ішінде өткен жылдардың тиісті кезеңдерімен салыстырғанда мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

(млрд. теңгемен)

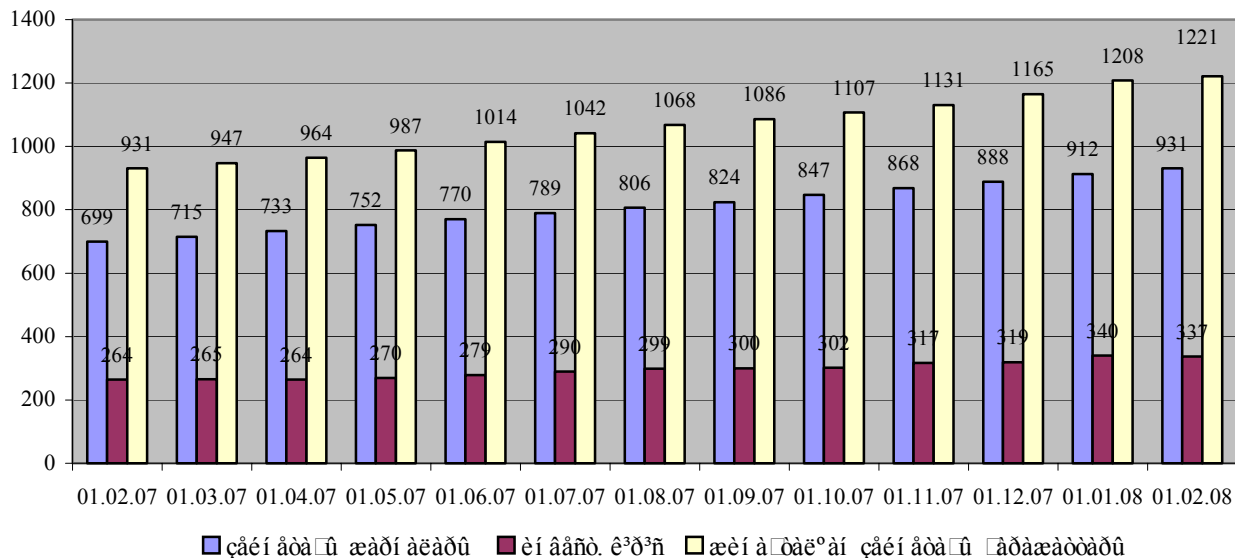
Күні	«Таза» инвестициялық кіріс сомасы	Өсім	Өсу қарқыны (%-бен)	Жинақталған зейнетақы қаражатындағы таза инвестициялық кірістің үлесі (%-бен)
01.02.2004	95,5	15,4	19,23	25,85
01.02.2005	121,2	25,7	26,91	24,47
01.02.2006	167,2	46,0	37,95	24,97
01.02.2007	264,2	97,0	58,01	28,38
01.02.2008	337,5	73,3	27,74	27,63

Көрсетілген кестеден 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 2007 жылғы 1 ақпанмен салыстырғанда «таза» инвестициялық кіріс көлемінің өсімі 23,7 млрд. теңгеге, сондай-ақ өсу қарқынының 30,27 пайыздық тармаққа төмендегені байқалады.

Жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасындағы «таза» инвестициялық кіріс үлесі 2008 жылғы 1 ақпанда 27,63% болды немесе 2007 жылғы 1 ақпанмен салыстырғанда 0,75 пайыздық тармаққа төмендеді.

Зейнетақы жарналарының жалпы түсімі қаңтарда 18,4 млрд. теңгеге (2,02%) ұлғайып, 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 930,6 млрд. теңгені құрады.

Зейнетақы жарналарының, «таза» инвестициялық кірістің және жинақталған зейнетақы қаражатының өзгеру динамикасы (млрд. теңгемен)

Басқа қорларға міндетті зейнетақы жарналарын және жинақталған зейнетақы қаражаттар аударымын уақытында аудармау үшін өсімпұл сомасы өсуде, ол 2008 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 7,5 млрд. теңге болды немесе ағымдағы жылдың қаңтар айында 0,09 млрд. теңгеге (1,25%) өсті.

Зейнетақы төлемдері және сақтандыру ұйымдарына аударымдар 2008 жылғы қаңтар айында 2,8 млрд. теңгеге (4,51%) өсіп, 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 65,9 млрд. теңге болды. Есепті айда сақтандыру ұйымдарына зейнетақы аннуитет шарттары бойынша 7 алушымен жалпы сомасы 5,97 млн. теңге жинақталған зейнетақы қаражаттары аударылды.

Қорлардың зейнетақы төлемдері қомақты артып келе жатқанын атап кеткен жөн, атап айтар болсақ, 2007 жылғы қаңтар айында төлем сомасы 1,8 млрд. теңге болса, 2008 жылғы қаңтар айында 2,8 млрд. теңгені құрады немесе 1,0 млрд. теңгеге (1,6 есе) көп болды.

Есепті кезеңде салымшылар (алушылар) жинақталған зейнетақы қаражаттарын бір қордан екінші қорға аудару құқығын пайдаланды, нәтижесінде жинақталған зейнетақы қаражаттарының аударымдары қаңтарда 6,2 млрд. теңгеге (2,96%) өсіп, 2008 жылғы 1 ақпанда 216,0 млрд. теңге болды.

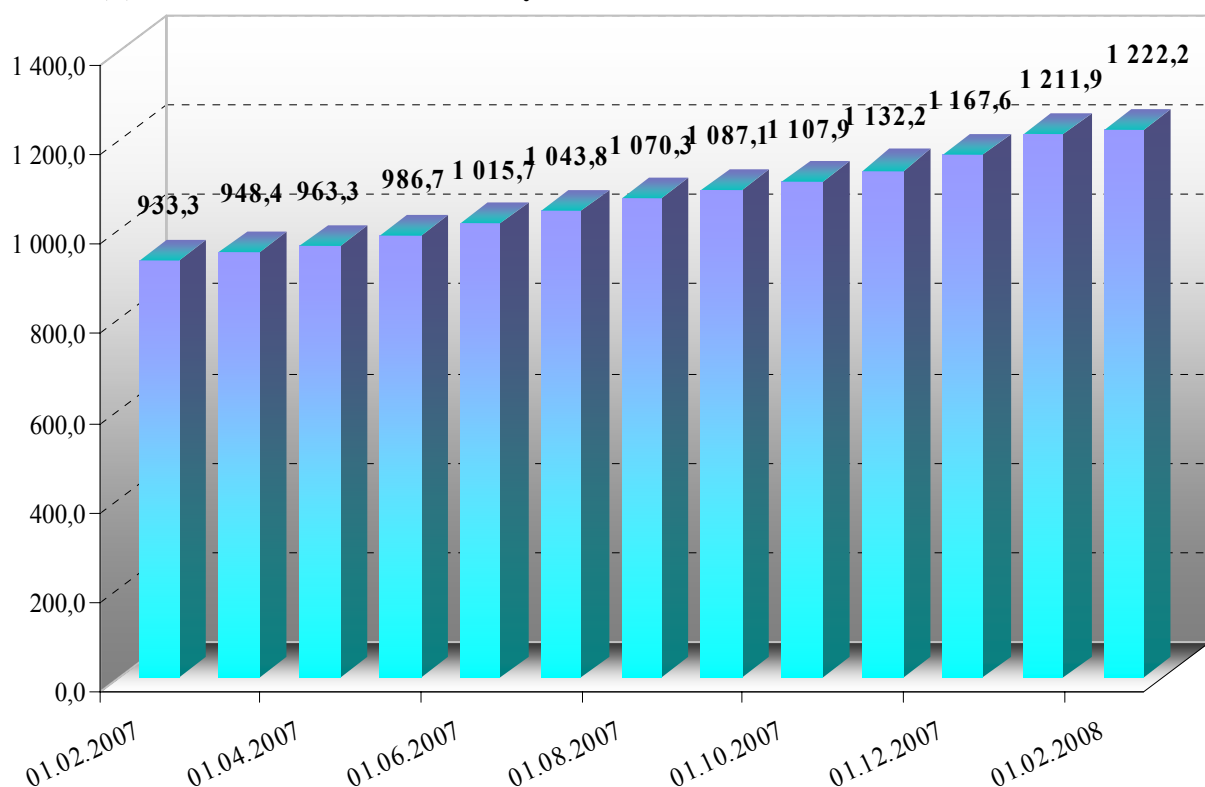
Жинақталған зейнетақы қаражаттарын басқа қорларға аударудың барынша көп сомасын мына қорлар жүзеге асырды: «МЖЗҚ» - 31,74%, «ҰларҮміт» - 16,38%, «Д.А. Қонаев атындағы» - 13,65%, «Қазақстан Халық Банкі» - 11,75% және «БТА Қазақстан» - 6,39% немесе осы 5 қорға аударымдардың жалпы сомасының 79,91% келеді.

Жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтерінің құрылымы

2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша ЗАИБЖАҰ-да инвестициялық басқаруда болған зейнетақы активтерінің жиынтық көлемі ағымдағы жылдың қаңтар айында 10,3 млрд. теңгеге немесе 0,85%-ға өсіп, 1 222,2 млрд. теңге болды.

2007 жылғы 1 ақпаннан бастап 2008 жылғы 1 ақпан аралығы кезеңінде зейнетақы активтерінің орташа айлық өсуі 24,1 млрд. теңге болды.

Зейнетақы активтерінің жиынтық көлемінің өзгеру динамикасы

Зейнетақы активтерінің жиынтықты көлемін бөлу

ЗАИБЖАҰ/ ЖЗҚ	Зейнетақы активтері	
	млн. теңгемен	%-бен
«Қазақстан Халық Банкі жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Қазақстан Халық Банкі» АҚ еншілес ұйымы	354 755	29,03
"Жетісу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	211 980	17,34
"ҰларҮміт" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	211 980	17,34
"МЖЗҚ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	206 755	16,92
«ТұранӘлем Банкі» АҚ еншілес ұйымы «БТА Қазақстан жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ	129 869	10,63
"Bailuk asset management" ЗАИБЖАҰ" АҚ («Еуразия Банкі» АҚ еншілес ұйымы)	121 290	9,92
"СЕНІМ" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	43 447	3,55
"Д.А. Қонаев атындағы ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	30 247	2,47
"МұнайГаз - Дем" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	29 908	2,45
"Қорғау" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	17 688	1,45
"Зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйым GRANTUM Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ («Казкоммерцбанк» АҚ еншілес ұйымы)	74 298	6,08
"ГРАНТУМ жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	74 298	6,08
«Капитал» ЖЗҚ» АҚ - «Банк ЦентрКредит» АҚ еншілес ұйымы	35 752	2,92
"Отан" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	30 722	2,51
"Нұр-Траст" ЗАИБЖАҰ" АҚ	29 669	2,43
"Атамекен" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	29 669	2,43
"Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	25 172	2,06
"Premier Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	1 926	0,16
"РЕСПУБЛИКА жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	1 926	0,16
Зейнетақы активтерінің жиынтығы	1 222 189	100,00

Инвестицияланған зейнетақы активтерінің көлемі ағымдағы жылдың қаңтар айында 3,0 млрд. теңгеге немесе 0,25%-ға азайып, 2008 жылғы 1 ақпанда 1 192,1 млрд. теңгені құрады.

ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфелі

Қаржы құралдары	01.02.2008ж.	
	млн. теңге	%
ҚР мемлекеттік бағалы қағаздары, оның ішінде	311 639	26,14
ҚР еурооблигациялары	0	0
Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	270 829	22,72
Ұлттық Банктің ноттары	40 810	3,42
жергілікті атқарушы органдардың бағалы қағаздары	0	0
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары	112 203	9,41
акциялар	29 822	2,50
облигациялар	82 380	6,91
Шетел инвестициялық қорлардың пайлары	0	0
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары	0	0
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздары	28 966	2,43
Тазартылған алтын	11 638	0,98
ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары, оның ішінде	548 551	46,01
акциялар	176 030	14,77
облигациялар, оның ішінде	372 521	31,24
АҚШ долларында номинирленген	2 566	0,21
теңгеге номинирленген	369 955	31,03
Екінші деңгейдегі банктердегі салымдар	180 590	15,15
Туынды бағалы қағаздар	-1 463	-0,12
жиынтығы	1 192 123	100,00

Қорлардың номиналды кірісінің коэффициенті туралы мәліметтер

Жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтері бойынша 2008 жылғы 1 ақпандағы номиналды кірістің орташа алынған коэффициенті:

- 2003 жылғы қаңтар – 2008 жылғы қаңтар кезеңінде - 46,23% (инфляцияның жинақталған деңгейі 57,62%);
- 2005 жылғы қаңтар – 2008 жылғы қаңтар кезеңінде – 32,76% (инфляцияның жинақталған деңгейі 38,71%);
- 2007 жылғы қаңтар – 2008 жылғы қаңтар кезеңінде – 8,09% (инфляцияның деңгейі 18,70%) құрады.

Бұл ретте, зейнетақы активтері бойынша номиналды кірістің түзетілген коэффициенті 2003 жылғы қаңтар – 2008 жылғы қаңтар кезеңінде 43,02% болды.

ЖЗҚ бөлігінде номиналды кіріс коэффициентінің мәндері туралы ақпарат www.afn.kz Web-сайтында орналастырылған.

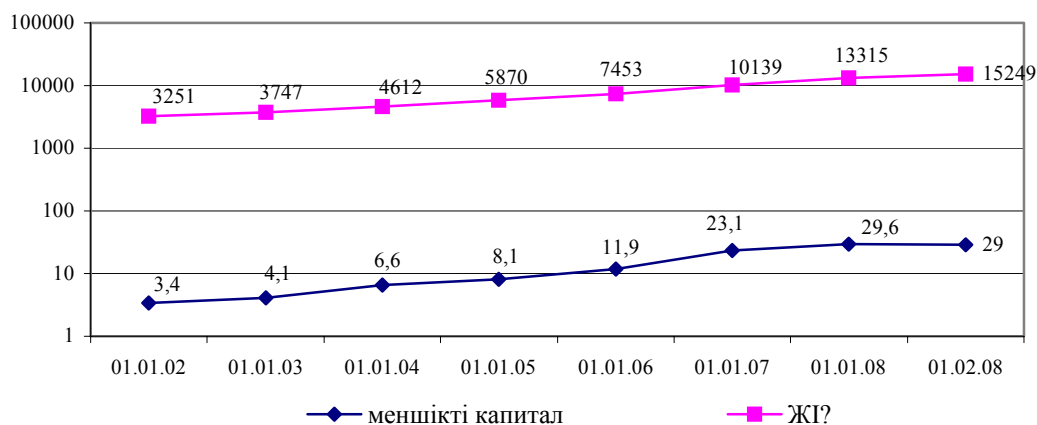
12 айда зейнетағы активтерінің және ЖЗ номиналды кірісі коэффициентінің араатынасы

Қорлардың қаржылық жағдайы

Қорлардың меншікті капиталы 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 29,0 млрд. теңге болды, оның ішінде жарғылық капитал – 8,8 млрд. теңге немесе меншікті капиталдың көлемінің 30,3%-ы болды. Активтердің жалпы сомасы ағымдағы жылдың қаңтар айында 0,96%-ға ұлғайып, 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 31,4 млрд. теңге болды.

Қорлардың меншікті капиталының және ЖІ өзгеру динамикасы, млрд. теңгемен

2008 жылғы қаңтар айында 14 қордың ішінде 7 қор жалпы сомасы 454,8 млн. теңге пайда (кіріс салығын төлегеннен кейін) алды және 7 қор жалпы сомасы 918,0 млн. теңге шығынға ұшырады немесе жүйе бойынша жалпы алғанда шығын 463,2 млн. теңгені құрады. Шығынның ең көп сомасына ұшыраған қорлар: «Қазақстан Халық Банкі» - 49,0%, «Ұлар Үміт» - 31,5% және «Атамекен» - 12,7% немесе осы 3 қорға шығынның жалпы сомасының 93,2%-ы келді.

Қорлардың меншікті активтері есебінен қаржы инвестициялары 2008 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 21,88 млрд.теңге немесе қорлардың жиынтық капиталының 75,4% болды.

Қорлардың меншікті активтері мемлекеттік бағалы қағаздарға жалпы сомасы 7,33 млрд. теңге (инвестициялардың жалпы көлемінің 33,51%-ы), Қазақстан Республикасының

эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарға жалпы сомасы 8,40 млрд. теңге (38,40%), шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарға жалпы сомасы – 0,07 млрд.теңге (0,30%) қаржы салды, екінші деңгейдегі банктердегі салымдарға жалпы сомасы 3,58 млрд. теңгені (16,37%), сондай-ақ инвестициялық қорлардың пайлары - 0,05 млн. теңгені (0,24%) және «Кері РЕПО» операциялары - 2,45 млрд. теңгені немесе инвестициялардың жалпы көлемінің 11,18%-ын орналастырды. Қаржы инвестицияларының көлемі 2008 жылғы 1 қаңтардағы деңгейде сақталғанын атап өту қажет.

Республика экономикасындағы зейнетақы секторының ролі

Экономикадағы зейнетақы секторының ролін сипаттайтын қатысты динамикасы	01.01.04	01.01.05	01.01.06	01.01.07	01.01.08	01.02.08
ЖІӨ млрд.теңге (Қазақстан Республикасы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігінің деректері бойынша)	4 612,0	5 870,1	7 453,0	10 139,5	13 315,2	15 249,4
Жинақталған зейнетақы қаражаттарының ЖІӨ-не қатынасы, %-бен	7,99	8,24	8,70	8,97	9,07	8,01
Зейнетақы жарналарының ЖІӨ-не қатынасы, %-бен	5,99	6,48	6,88	6,74	6,85	6,10
«Таза» инвестициялық кірістің ЖІӨ-не қатынасы, %-бен	2,15	1,95	2,08	2,52	2,55	2,21
Қорлардың жиынтық капиталының ЖІӨ-не қатынасы, %-бен	0,14	0,14	0,16	0,20	0,22	0,19